

LIETUVOS ONKOLOGIJOS CENTRO
NAVIKŲ IMUNOLOGIJOS LABORATORIJOS VADOVĖS
HABILITUOTOS DAKTARĖS PROFESORĖS
NIUJORKO MA NARĖS

ELENOS MONCEVIČIŪTĖS-ERINGIENĖS

MOKSLINĖ BIOGRAFIJA

Elena Moncevičiūtė-Eringienė gimė 1927 metais kovo 20 dieną Kretingos rajone, Mončių vieniemyje. Meilę knygai E. Moncevičiūtei įžiebė Palangos progimnaziją baigusi jos močiutė Marija Racevičiūtė-Moncevičienė, teisininko J. Racevičiaus, kuris buvo grafo Vladislovo Pliaterio dvarų (Panevėžio, Raseinių ir Telšių apskrityse) įgaliotuoju valdytoju, duktė. Mokytoja Petronėlė Mačernytė-Laučienė pastūmėjo E. Moncevičiūtę mokytis toliau, nors tėvai buvo nutarę, kad po 4 klasių duktė padės namų ūkyje. Ir štai 1945 metais E. Moncevičiūtė vienintelė apskrityje baigė Skuodo gimnaziją penketukais.

Matydama pokario metų sunkumus, E. Moncevičiūtė apsisprendė būti medike, kad galėtų daugiau padėti žmonėms. Studijų metais E. Moncevičiūtė apie mokslinį darbą rimtai negalvojo, nors Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą baigė su pagyrimu, dalyvavo studentų moksliniuose būreliuose ir konferencijose. Sužavėtas studentės E. Moncevičiūtės pranešimo, skaityto per vieną iš konferencijų, velionis prof. Vytautas Girdzijauskas (1951 04 12) rašė: „Jei Tamsta tuo klausimu ir ateityje intensyviai dirbsi, rinksi literatūrą ir kaupsi klinikinę medžiagą, ir dar eksperimentinę, manau, kad už dviejų metų galėsite ginti kand. laipsniui įgyti disertaciją. Taigi noriu paraginti nemesti šitos srities mokslo darbe...“. Šis fakulteto profesoriaus atsiliepimas studentei E. Moncevičiūtei buvo didelis paskatinimas ir padrašinimas. Matyt, dėl to baigusi medicinos fakultetą jauna gydytoja derina ir mokslinį, ir praktinį darbą, norėdama įsitikinti, kurį veiklos kelią pasirinkti. Pasirenka pirmąjį ir pradeda jį Lietuvos mokslų akademijos Eksperimentinės ir klinikinės medicinos instituto aspirantūroje (1953 m.). Baigusi aspirantūrą minėto instituto Mikrobiologijos sektoriuje, 1958 metais E. Moncevičiūtė-Eringienė apgynė medicinos daktaro disertaciją „Mikrofloros kitimas asociacijoje, gydant pūlinius peritonitus antibiotikais“. Disertacijos mokslinis vadovas —

prof. Vytautas Girdzijauskas, sužadinęs E. Moncevičiūtės-Eringienės ryžtą atsidėti mokslui. Nuo 1957 metų medicinos daktarė E. Moncevičiūtė-Eringienė dirba Lietuvos onkologijos mokslinio tyrimo institute (dabar Lietuvos onkologijos centras) moksline bendradarbe ir Patofiziologijos laboratorijos (nuo 1978 m. Imunologijos laboratorija) vadove. 1969 metais medicinos daktarė E. Moncevičiūtė-Eringienė apgynė habilituoto daktaro disertaciją „Navikinių audinių imunobiologinių savybių kitimas, veikiant alkilinančiais preparatais“. Daktarė ištyrė, kaip dėl antinavikinių preparatų, sukurtų Lietuvos onkologijos mokslinio tyrimo institute, poveikio navikinėje ląstelėje pakinta antigenai bei imunobiologinės savybės. 1989 metais habilituotai medicinos daktarei E. Moncevičiūtei-Eringienei suteiktas profesorės vardas.

Pagrindinės prof. E. Moncevičiūtės-Eringienės mokslinio darbo kryptys — onkologija, imunologija, mikrobiologija. Remiantis profesorės tyrimų rezultatais, yra pasiūlyta žmogaus imuninės būklės 6 tipų klasifikacija bei testų sistema imuninei būklei įvertinti. Profesorė taip pat paskelbė hipotezę, kad vėžys yra prie žalojančių faktorių prisitaikiusių ląstelių bendrabiologinio rezistentiškumo atmaina. Kadangi baigusi medicinos studijas E. Moncevičiūtė svajojo apie antrą — matematikės diplomą, tad gilinosi ir į medicinines statistikos sritis: šia tematika yra paskelbusi straipsnių Lietuvos ir užsienio mokslinėje spaudoje. Jos parengta eksperimentinių darbų rezultatų statistinio apdorojimo metodika keliolika metų buvo pagrindinis onkologų eksperimentatorių statistinis vadovas.

Prof. E. Moncevičiūtė-Eringienė yra naujos krypties — navikų imunologijos — pradininkė Lietuvoje. Profesorės pastangomis Lietuvos onkologijos mokslinio tyrimo institute įkurta Imunologijos laboratorija, kurios pagrindinis tikslas yra tirti vėžio rizikos endogeninius imunologinius faktorius. Vadovaujant profesorei, laboratorijos darbo rezultatai apibendrinti monografijose „Organizmo imuninės reakcijos ir galima jų reikšmė vėžio skyringo sistemoje“ bei „Imunologinio disbalanso kriterijai — galimi onkologinės rizikos faktoriai“. Navikų imunologijos tematika profesorė yra parengusi ir atspausdinus dar 2 monografijas — „Navikų imunologinių savybių kitimas, veikiant alkilinančiais preparatais“ ir „Rūkymas, alkoholis, imunitetas ir vėžys“. Iš viso profesorė paskelbė 210 mokslo darbų. Šie darbai — didžiulis indėlis į onkologijos mokslą.

Prof. E. Moncevičiūtei-Eringienei vadovaujant parengtos 7 daktaro disertacijos. Profesorės žmogaus imuninės būklės įvertinimo ekspres-metodika įdiegta kai kuriose Lietuvos medicinos įstaigose, taip

pat Rusijoje bei Ukrainoje. Šiuo klausimu profesorė yra parengusi 4 metodines rekomendacijas (tris iš jų — su bendraautoriais). Prof. E. Moncevičiūtė-Eringienė vadovauja ne tik Lietuvos onkologijos centro Imunologijos laboratorijos, bet ir kitų mokslo įstaigų bendradarbių darbams, tarp jų tarptautinės programos „Lietuvos ekologinis tvarumas“ žmogaus imuninės funkcijos tyrimams. Prof. E. Moncevičiūtė-Eringienė sukūrė savo mokyklą, profesorės mokiniai dirba ne tik jos vadovaujamoje laboratorijoje, bet ir kituose Lietuvos onkologijos centro padalinuose. Daugiausia jos darbo ir pastangų dėka Lietuvos onkologijos centre buvo įsteigta Klinikinės imunologijos laboratorija.

Prof. E. Moncevičiūtė-Eringienė, suprasdama mokslo sudėtingumą, stengiasi susipažinti su mokslo darbais, atliekamais kitų šalių mokslo įstaigose. Profesorė stažavosi Maskvos gydytojų tobulinimosi institute, Gamalėjos mikrobiologijos ir epidemiologijos institute, Maskvos onkologijos centre bei Mečnikovo vakcinų ir serumų institute, Leningrado gydytojų tobulinimosi institute. Vienerius metus profesorė praleido JAV, Iliojaus universitete. Šio universiteto bibliotekoje profesorė gilino žinias apie sąsajas tarp rūkymo, alkoholio, imuniteto ir vėžio. Kun. Juozas Juozevičius iš Čikagos rašo: „Du Lietuvos mokslininkai — vyras dr. Kazimieras, Vilniaus botanikos instituto Kraštovaizdžio ekologijos vadovas, ir jo žmona dr. E. Moncevičiūtė, Lietuvos onkologijos centro Imunologijos laboratorijos vedėja, Ringiai ... dirba dieną naktį. Tai jų veikla kelia Lietuvos vardą mokslo pasaulyje“. Ir štai, padedant JAV lietuviui dr. Jonui Adomavičiui (ALVUDO pirmininkui), 1994 metais parengta ir atspausdinta prof. E. Moncevičiūtės-Eringienės monografija „Rūkymas, alkoholis, imunitetas ir vėžys“. Knygos pradžioje daktaras J. Adomavičius rašo: „ALVUDAS, padėdamas išvysti pasaulį prof. E. Moncevičiūtės-Eringienės veikalui, tikisi, kad jo gimimas padės lietuviams, ypač paklydusiems medicinos lauke, sugrįžti į sveikesnę ir laimesnę gyvenimą“.

Negalima užmiršti ir prof. E. Moncevičiūtės-Eringienės visuomeninės bei švietėjiškos veiklos. Profesorė buvo ilgametė Lietuvos patofiziologų draugijos pirmininko pavaduotoja, Lietuvos imunologų draugijos valdybos narė, dabar ji — Lietuvos kovos su vėžio liga draugijos valdybos narė bei Vilniaus miesto kovos su vėžio liga draugijos sektoriaus pirmininkė. Nuo 1996 m. profesorė — Niujorko mokslų akademijos narė. Būdama JAV, profesorė kvietė lietuvius stoti į Lietuvos kovos su vėžio liga draugiją. Profesorės pastangomis toks skyrius susikūrė Čikagoje.

Prof. E. Moncevičiūtė-Eringienė sako: „Sena taisyklė, kad moteriai reikia visur suspėti — ir darbe, ir namuose... Visi pasaulio mokslo vyrai, remdamiesi matematine statistika, pripažįsta, kad mes, moterys, šeimos reikalus tvarkome daugiau negu vyrai...“. Tačiau profesorė kartu džiaugiasi, kad šeimos baruose jai daug padėjo ir padeda vyras Kazys Eringis. Profesorė išaugino dvi dukras — Vaivą ir Elena, kurios pasirinko medikų profesiją. Profesorė yra nuoširdi ir rūpestinga ne tik savo šeimai, bet ir visiems ją supantiems žmonėms, pirmiausia bendradarbiams.

Prof. E. Moncevičiūtei-Eringienei būdinga mokslinė fantazija labai susipynusi su matematine galvosena. Jos charakterio tvirtumas, žemaičiams būdingas užsispyrimas nugalėjo gyvenimo kelyje pasitaikiusius sunkumus. Kada habil. dr. Kazys Eringis, protestuodamas prieš sovietų okupacinę politiką pasitraukė iš Lietuvos, profesorė sugebėjo savo valios dėka nepalūžti, nes tikėjo ateitimi. Ir štai, Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, šeima vėl kartu.

Mes didžiuojamės profesorės Elenos Moncevičiūtės-Eringienės mokslo darbais, mokomės iš jos meilės savo kraštui, specialybei, o svarbiausia, linkime stiprios sveikatos ir geros sėkmės kilnios profesijos kelyje.

Dr. Janina Didžiapetrienė

Prof. Laima Gričiūtė

Dr. Birutė Kazbarienė

Moksl. bendr. Rolanda Kemeklienė